

Нѣма съмнение, че Александър II най-ясно и най-пълно изказалъ своитѣ възгледи върху гръцко-българската разпря въ своитѣ инструкции, дадени на току що назначения за настоятелъ на легационната църква въ Цариградъ, архимандритъ Петра (Троицки, посетне аккермански епископъ, викарий на Кишиневския архиепископъ; умрѣлъ въ 1872 год.), на ауденцията на 8 юний 1858 год., когато императорътъ изказалъ следнитѣ главни мисли, предадени отъ самия архимандритъ Петра:

„Вашето положение, — казалъ императорътъ, — е твърде мъчно и деликатно. Трѣбва 1. почитателно да се обясяте съ гърцитѣ и да покровителствувате славянитѣ; 2. обстоятелствата на източната църква сж тежки и съмнителни: турцитѣ обиждатъ, българитѣ сж раздражени до крайностъ, пропагандата дебне, като възбужда едни противъ други. Турцитѣ се много радватъ на последнитѣ две събития. Намекване имаше 3. и на други мъчности, чиято мълчалива мисль е — Русия нѣма вече онова влияние, каквото тя имаше преди неприятната за насъ катастрофа — източната война“.

„Гърцитѣ твърде своеобразно разбиратъ работитѣ на своята църква, и чрезъ това се дразнятъ християнитѣ (разб. православнитѣ) отъ негръцки произходъ: 1. гърцитѣ считатъ само себе си достойни за длѣжности, почести, а забравятъ другитѣ; 2. стѣсняватъ образованието на лица отъ негръцки произходъ; 3. много търсятъ своитѣ ползи и често несправедливо и користолюбиво; 4. заети сж съ своята националностъ и поради това не разбиратъ своитѣ общи истински ползи и доброто и спокойствието на църквата. Мене ми трѣбва единството на църквата (тия думи били три пѣти повторени въ течението на речъта). Всичко това, отче, вие да имъ внушите и да действувате съ предпазливостъ и благоразумие. Тая мисль бѣ разкрита твърде сериозно и съ голѣмъ за мене пълномощия“, — писалъ архимандритъ Петъръ.

„Ако гърцитѣ не искатъ да ви разбератъ въ всичко това, то кажете имъ, че, доколкото ни е известно, пропагандата е приготвила всички средства за ослабване и помрачение на гръцката църква. Намъ ще ни бѣде неприятно да видимъ тържеството на пропагандата. Надѣвамъ се, Богъ нѣма това да допусне!“

Макаръ че архимандритъ Петъръ и да разбралъ горнитѣ инструкции въ смисълъ, че той трѣбва да предаде на цариградския патриархъ и на неговия синодъ, какво, 1. „трѣбва да се предостави свобода на българския народъ да чете св. писание и да слуша божествената служба на родния си езикъ; 2. че свещеницитѣ трѣбва да бѣдатъ изъ срѣдата на самия народъ; 3. че най-